

До спеціалізованої вченої ради
ДФ 70.895.027 у Хмельницькому
університеті управління та права імені
Леоніда Юзькова

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата юридичних наук, доцента Крушинського С.А. на дисертацію Козярук Ольги Олександрівни на тему «Контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів за кримінальним правом України (ст. 305 КК України)», подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право

Ступінь актуальності теми дисертації. Високий рівень злочинності, у тому числі транснаціональної, на території України становить загрозу для її суспільства в цілому. Нестабільність ситуації, яка склалася на території України, обумовила, зокрема, й кількісне зростання випадків контрабанди наркотичних засобів, удосконалення способів її вчинення. Така контрабанда у переважній більшості випадків вчиняється у співучасті – до її вчинення часто залучені не лише злочинці з різних країн, перевізники, а й підрозділи на кордоні, які, навпаки, мали б припиняти такі злочинні дії. Потреба протидії таким діянням викликає необхідність удосконалення норм чинного КК України, які передбачають відповідальність за контрабанду наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів, прекурсорів, фальсифікованих лікарських засобів.

З огляду на актуальність теми є всі підстави погодитися із вибором теми дисертації як безумовно актуальної для теорії кримінального права та практики протидії наркозлочинності.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Дисертантка чітко окреслила наукову проблему, яка підлягає дослідженню і вирішенню, правильно визначила об'єкт та предмет дослідження. Структура дисертаційного дослідження є чіткою і послідовною. Запропонована структура дисертації дала можливість авторці розкрити зміст окремих елементів складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 305 КК України, провести розмежування контрабанди наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів із суміжними кримінальними правопорушеннями, а також окреслити проблеми застосування покарання за вчинення вказаного злочину.

Метою дослідження авторка визначила комплексний аналіз теоретичних та практичних проблем кримінально-правової протидії контрабанді наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів, розробка пропозицій, спрямованих на подальше удосконалення кримінального закону та застосування покарання за вчинення вказаного кримінального правопорушення, а також рекомендацій

щодо правильної кваліфікації вказаних діянь. Для досягнення поставленої мети визначено дев'ять завдань, які в цілому кореспондують з планом роботи та положеннями, викладеними у висновках, і успішно виконані дисертанткою.

З урахуванням поставленої мети, визначеного об'єкта та предмета дослідження дисертантом правильно використані загальнонаукові, міждисциплінарні та спеціально-юридичні методи у їх поєднанні. Такий підхід забезпечив повноту розроблення теми дослідження і достовірність отриманих результатів.

Обґрунтованість та достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, обумовлена й тим, що здобувачка використала достатню кількість актів законодавства, судової практики, наукової літератури з аналізованих питань. У своїй роботі Козярук О.О. використовує ґрунтовні наукові публікації з досліджуваної проблеми, на сторінках дисертації веде детальний аналіз наукових позицій, критично, однак толерантно полемізує з дискусійних питань. Позитивно, що критикуючи позицію інших авторів, дисертантка висловлює власні висновки та пропозиції.

Висновки та рекомендації дисертантка обґрунтовує з урахуванням позицій практики на основі вивчення та узагальнення судових рішень, розміщених в Єдиному реєстрі судових рішень, матеріалів кримінальних проваджень.

Таким чином, достовірність та обґрунтованість положень, висновків та рекомендацій, отриманих Козярук О.О. у дисертаційному дослідженні, забезпечена завдяки використанню належної джерельної бази, опрацюванню матеріалів правозастосовної практики, правильному поєднанню методів наукового пошуку.

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, повнота їх викладу у наукових публікаціях. Є підстави стверджувати, що рецензована дисертація є одним із перших у вітчизняній науці кримінального права дослідженням, в якому комплексно розглянуто доктринальні та прикладні питання кримінально-правової протидії контрабанді наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів. Положення, сформульовані у дисертації, доповнюють надбання кримінально-правової доктрини.

У межах здійсненого дослідження отримано результати, що мають наукову новизну. Зокрема, авторка на основі аналізу доктринальних підходів обґрунтувала доцільність розширення предмета кримінального правопорушення, передбаченого ст. 305 КК України. При цьому пропонується включити до нього також інструменти та обладнання, призначені для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів.

Заслужують на увагу висловлені здобувачкою пропозиції щодо розширення кола кваліфікуючих обставин, зокрема, вчинення контрабанди наркотичних засобів, поєднаної із втягненням неповнолітнього, службовою особою з використанням свого службового становища, поєднаної із

застосуванням до особи, яка здійснює митний контроль або працівника правоохоронного органу, насильства, збройним опором працівникам правоохоронних органів, застосуванням вогнепальної зброї, бойових припасів та вибухових речовин, що заподіяло тяжкі тілесні ушкодження або смерть людини.

До числа науково значимих положень дисертації варто віднести висновки щодо проблем призначення покарання за вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 305 КК України, що мають місце на практиці. Авторка акцентує увагу на необґрунтовано частому призначенні покарання нижче від найнижчої межі, а також звільненні від відбування покарання. З огляду на це варто погодитись із висловленою позицією щодо зниження нижньої і верхньої межі санкцій, передбачених у ст. 305 КК України.

Варто відзначити підхід дисертантки до вирішення питання щодо необхідності прирівняти замах на вчинення контрабанди наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів до закінченого кримінального правопорушення, враховуючи те, що ступінь суспільної небезпеки від вчинених дій є однаковою.

Здобувачка розвиває ідею щодо доцільності введення у теорію кримінального права поняття «непридатний замах». На думку авторки, непридатний замах має місце, якщо особа має намір перемістити непридатний предмет (якщо особа думає, що перевозить наркотичні засоби, а насправді це звичайна речовина) або вчинити кримінальне правопорушення з непридатними засобами (наприклад, митна накладна, яка не має юридичної сили).

Заслуговує на увагу окреслене дисертанткою положення про те, що з урахуванням досвіду іноземних країн та аналізу мети вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 305 КК України, родовим об'єктом контрабанди наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів слід вважати порядок суспільних відносин у сфері економічно-господарської діяльності. Враховуючи викладене, запропоновано ст. 305 КК України виключити із розділу XIII «Кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші кримінальні правопорушення проти здоров'я населення» та включити до розділу VII «Кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності», надавши їй порядковий номер 201-2.

Наукове дослідження, проведене Козярук О.О., має не тільки теоретичне, але й практичне значення. Так, авторкою внесено низку пропозицій щодо удосконалення чинного кримінального законодавства України. Важливо підкреслити, що зазначені пропозиції комплексно узагальнені в окремому додатку (додаток В), переважно є науково обґрунтованими і заслуговують на увагу законодавця.

Основні результати дисертації Козярук О.О. достатньо повно відображені у 4 наукових статтях, з яких 3 опубліковано у вітчизняних виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України, 1 – у науковому виданні

іноземної держави, а також у 5 тезах доповідей на конференціях, що відповідає вимогам, передбаченим постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12 січня 2022 року № 44.

Основні положення дисертації, що виносяться на захист, у достатньому обсязі відображені в анотації до дисертації, зміст якої відповідає встановленим вимогам. Текст дисертації викладено у науковому стилі, літературною державною мовою.

Оцінка відсутності / наявності порушення академічної доброчесності. У дисертації звернення здобувача до ідей, думок інших науковців містять посилання на відповідні джерела. Порушень академічної доброчесності у тексті дисертації рецензентом не виявлено.

Оформлення дисертації здійснене відповідно до вимог, передбачених наказом МОН України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 року № 40, і не викликає зауважень.

Загальна позитивна оцінка дисертації не виключає можливості висловлення окремих зауважень, виявлення окремих спірних та таких, що потребують додаткової аргументації, положень і висновків, внесення певних побажань рекомендаційного характеру.

1. Авторка, визначаючи, об'єкт кримінального правопорушення, передбаченого ст. 305 КК України, проаналізувала низку концепцій, підходів, що існують у кримінально-правовій доктрині щодо сутності об'єкта кримінального правопорушення. Пропонуючи власне розуміння цього поняття, вона визначає його як «суспільні відносини, цінності, матеріальні та нематеріальні блага...». З цього не зрозуміло, яку концепцію дисертантка вважає найбільш обґрунтованою.

2. Додаткового обґрунтування потребує позиція дисертантки про необхідність виключення складу контрабанди наркотичних засобів із розділу XIII «Кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші кримінальні правопорушення проти здоров'я населення» та включення до розділу VII «Кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності», адже наркотичні засоби, психотропні речовини, їх аналоги вилучені з цивільного обороту.

3. Важко погодитись із твердженням дисертантки про те, що якщо особи, які вчиняють одне і те ж протиправне діяння, посягають на один і той самий об'єкт, однак несуть різну відповідальність, порушується принцип індивідуалізації покарання. Адже принцип індивідуалізації покарання якраз і передбачає урахування під час призначення покарання особи обвинуваченого, обставин, що пом'якшують і обтяжують його покарання, інших обставин конкретного кримінального провадження.

4. Аналізуючи статистику застосування покарань за контрабанду наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів, дисертантка окремо виділяє відсоток випадків, коли обвинувачені звільнялись від відбування покарання. Однак при цьому не зазначається, які ж покарання судом були призначені, що не дає можливості оцінити обґрунтованість виду і розміру призначеного покарання.

Разом з тим, слід відзначити, що висловлені рецензентом зауваження і побажання мають дискусійний характер і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації.

Висновки:

1. Дисертація Козярук Ольги Олександрівни на тему «Контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів за кримінальним правом України (ст. 305 КК України)» є завершеною науковою працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати, що у своїй сукупності мають значення для розвитку доктрини кримінального права та правозастосовної практики.

2. Дисертація Козярук О.О. виконана і оформлена у відповідності до вимог, передбачених Порядком підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), відповідає пунктам 6, 7, 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

3. Здобувачка Козярук Ольга Олександрівна заслуговує на присудження їй освітньо-наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право.

Рецензент
завідувач кафедри кримінального
права та процесу Хмельницького
університету управління та права
імені Леоніда Юзькова,
кандидат юридичних наук, доцент

Сергій КРУШИНСЬКИЙ

28 грудня 2022 року